

Arrangør: Esbjerg PI
Dansk Politiidrætsforbund

BAKSKULDLØBET

ELBÆK PLANTAGE OG HALSTRUP HEDE
18. september 2024

KÆRE O-LØBERE

I 2023 blev Bakskuldløbet afviklet i Tranedal syd for Kærgaard Plantage. Et område, der især var præget af åbne, lyngbeklædte klitter. I år er vi rykket ind i landet til Ansager, hvor vi glæder os til at præsentere Jer for en lille perle: Elbæk Plantage & Haltrup Hede.

Elbæk Plantage har siden efteråret 2022 været anvendt til træningsløb af Orienteringsklubben Esbjerg i tæt samarbejde med lodsejere og Ansager Jagtforening. Mange tak for Jeres store gæstfrihed, som vi værner om og sætter stor pris på. Haltrup Hede hører under Skov- og Naturstyrelsen og er i orienterings sammenhæng helt jomfruelig. Kortet er nyttegnet i juli 2024, og som deltager i årets Bakskuldløb har vi fornøjelsen at invitere Jer med til indvielsen.

Området er særdeles vildtrigt med især mange rådyr og dådyr, men også krondyrene har fundet herud. I perioden fra 1. – 15. september er der jagt på krondyr, hvorfor

området er lukket for os. Derfor har vi fremrykket deadline for banelægningen, så vi har alt klar i god tid inden 1. september.

Normalt er Peder Stephansen vores faste banelægger. Men da han i forvejen er banelægger ved Nordiske Politimesterskaber i Sprint & Orientering ugen før, er det i stedet undertegnede, som har fået æren.

Vi har fået forvarsel om mulig deltagelse af et par klasser fra Politiskolen i Vejle. Der er i skrivende stund ingen afklaring herpå, men såfremt I deltager, vil vi byde Jer hjerteligt velkommen og forsøge at strikke nogle baner sammen, så I får en god oplevelse med Jer hjem.

Med ønsket om en dejlig dag i det naturskønne område.

Erik Lindholdt
Esbjerg PI

INSTRUKTION

STÆVNECENTER

Skovlund-Ansager Hallen

Lærkevej 16

6823 Ansager

www.sa-hallen.dk/

Stævnecenteret er åbent fra kl. 08.00 med mulighed for omklædning og bad.

STÆVNEPLADS

P-plads ved Haltrup Hede. Følg markvej overfor Sønderbro 34, 6823 Ansager (skærm opsat). Afstand fra stævnecenter: 4 km. Parkering og mål ved stævnepladsen.

VIGTIGT: I må ikke køre ind ved skydebanen, idet jagtforeningen afholder jagtprøver.

START

Ca. 400 m fra stævnepladsen – følg snitsling. Første start kl. 1000.

OVERTRÆKSTØJ

Mulighed for transport af overtrækstøj. Udleveres ved mål.

KONTROLSYSTEM

Elektronisk Sport Ident. Oplys briknummer ifm. tilmelding ved brug af egen brik.

KORT

Elbæk Plantage & Haltrup Hede.

- Elbæk Plantage: Nytegnet 2022, ækv. 2,5 m, målestok 1:7500
- Haltrup Hede: Nytegnet 2024, ækv. 2,5 m, målestok 1:7500

POSTBESKRIVELSER

IOF symboler.

POSTMARKERINGER

Posterne er i terrænet markeret med orange/hvide skærme. Posterne skal opsøges i rækkefølge.

TERRÆNBESKRIVELSE

Løbsområdet er den sydlige/vestlige del af Elbæk Plantage samt Haltrup Hede. Skoven er meget varieret vekslande mellem traditionel plantage, halvåbne og gennemløbelige vådområder samt fyrskov/krat med detaljeret kurvebillede. Skoven er privatejet.

Haltrup Hede er endnu ikke færdigtegnet ved deadline for programmet, men ud fra de foreløbige informationer er der tale om et let kuperet hedeområde med en del lavninger,

slugter og render. Kombineret med spredt bevoksning forventer vi et teknisk spændende område, som vi glæder os til at præsentere Jer for. Den vestlige del af heden er indhegnet og der er udsat heste, får og geder som naturpleje. Der vil være tvungen passage ind i det indhegnede område. Heden hører under Skov- og Naturstyrelsen.

VIGTIGT: Området er meget vildtrigt, hvorfor hunde IKKE må medbringes under løbet (heller ikke i snor)

BANER

Bane 1 (svær): ca. 8 km
Bane 2 (svær): ca. 6 km
Bane 3 (svær): ca. 4 km

Bane 4 (svær): ca. 3 km
Bane 5 (mellemsvær): ca. 5 km
Bane 6 (let): ca. 5 km

VÆSKE

Forefindes på de længste baner og i mål.

MAX TID

2½ time. Udgåede løbere skal melde sig i mål.

PRÆMIEOVERRÆKKELSE/AFSLUTNING

I stævnecenter snarest efter at alle deltagere er i mål – dog senest kl. 13.00. Der er præmier i alle klasser. I forbindelse med præmieoverrækkelsen er der mulighed for be-
spisning, der bestilles ved tilmelding

Erik

Peder

Johannes

Jørgen

Bente

OFFICIALS

Stævneleder

Erik Lindholdt, Esbjerg PI

Banelægger

Erik Lindholdt, Esbjerg PI

Banekontrol

Peder Stephansen og Johannes Nielsen, Esbjerg PI

Hjælpere

Jørgen Bang og Bente Pedersen, OK Esbjerg

Overdommer

Medlemmer af DPIF's feltsportsudvalg

TELEFONLISTE

Erik Lindholdt

tlf. 27 64 32 74

Peder Stephansen

tlf. 71 22 91 00

Se udgivelsen **ONLINE**

Elbæk Plantage

Elbæk Plantage er privatejet og blev sammen med de øvrige plantager syd for Ansager anlagt sidst i 1800-tallet for sammen med læhegn at stoppe sandflugten fra de åbne områder ind på dyrkede marker samt på sigt bevirke et mildere klima. Skoven er meget varieret og består primært af nåletræer, men der findes også en del eg og andre løvtræer, halvåbne vådområder og fyrkrat med detaljeret kurvebillede.

Med den store bestand af vildt er Elbæk Plantage et Eldorado for jægere. Foto: Esbjerg PI

Haltrup Hede

KILDE: SKOV & NATURSTYRELSEN

Haltrup Hede er 40 hektar og ligger på en lille bakkeø mellem Grindsted Hedeslette og Holme Ådal. Jordbunden består mest af næringsfattigt smeltevandssand og flyvesand, der er blæst sammen og har dannet indlandsklitter. Den østlige del af heden er med masser af lyng og spredte enebærbuske, revling og tyttebær. Sidst på sommeren kan man nyde synet af lyngen, som farver heden lilla med sine smukke blomster.

En stor del af Haltrup Hede har tidligere været dækket af gammel plantage, selvsåede træer og krat med bl.a. bjergfyr. I 2016 blev store områder ryddet for at give plads til den lysåbne hede. I indhegningerne holder græssende får, heste og geder træer og buske nede, og med mellemrum brændes heden af for at holde lyngen ung og frisk. På heden er der bevaret bevoksninger, som giver læ og skjul for hedens dyr.

På heden findes 2 fredede gravhøje og en mindsten over hedens tilplantning. I den østlige del af heden er der et par små søer og en mose.

*Haltrup Hede – ukendt terræn for orienteringsløbere.
Foto: Karsten Madsen, Ansager*

Rundhøje

**KILDE: SLOTS- OG KULTURSTYRELSEN SAMT
JEPPE HEJBØL: ANSAGER SOGNS HISTORIE**

Rundhøje er den mest almindelige type gravhøje, der kendes i Danmark og har fået deres betegnelse efter deres kuplede form. I Danmark findes der tusinder af fredede rundhøje, men mange er overpløjede og enten helt forsvundet eller kun til at finde ved arkæologisk udgravning.

Rundhøjene findes i mange forskellige typer, former og størrelser fra næsten undseelige gravhøje af ringe højde og bredde til store, monumentale kongegrave fra vikingetiden. Rundhøjene kendes fra yngre stenalder, bronzealder og jernalder, men trods deres ensartede ydre udtryk som græsklædte, kuplede forhøjninger i forskellige størrelser viser udgravninger, at den ingeniørmæssige udformning har skiftet over tid.

I begyndelsen af bondestenalderen blev rundhøjene opført som stenbyggede stendysser og jættestuer. Storstensgravene var opbygget af tonstunge sten med komplicerede lag af knust flint, ler og stenfliser, som skulle lede regnvandet væk og

dermed holde det centrale gravkammer tæt og tørt. De stenbyggede kamre blev derefter dækket af jord og græstørv.

I bronzealderen opførtes rundhøjene i græstørv uden stenopbyggede kamre inde i højen. Tørvene var lagt lag på lag som en slags naturens mursten. I flere af bronzealderens tørveopbyggede rundhøje er der umiddelbart efter opførelsen dannet et naturligt allag, der som en slags bevarende kappe har omsluttet den gravlagte i egekisten. Derved har der i det optimale fugtige bevaringsmiljø været gode muligheder for bevaring af den døde kiste, beklædning og hår mv. I modsætning til stendysserne og jættestuerne ligger de talrige bronzealdergravhøje ofte højt placeret i terrænet eller nært vandløb, fjorde, veje mv. som en slags markører i landskabet.

RUNDHØJE VED ANSAGER

Ved Ansager er der fundet 5 bopladser fra stenalderkulturen (primitiv fisker- og jægerkultur), der alle er beliggende tæt på

Fredet rundhøj i Elbæk Plantage. Foto: Esbjerg PI

sammenløbet af Ansager Å og Grindsted Å. Desuden er der registreret 17 rundhøje og 1 langdysse fra oldtiden. Bl.a. er der en rundhøj i lyngebevokset lysning i Elbæk Plantage. Højen er 2,7 m høj med en diameter på 30 m og udgravet i toppen, hvor der er et ca. 1,5 m dybt hul med rævegrav. Højen er i løbsområdet, så måske I kommer forbi under løbet?

Løjenhøjene er tre fredede kæmpehøje bevokset med egekrat: Store Lodden-

høj, Langloddenhøj og Lille Loddenhøj ("lodden" betyder bevokset med buske). Langloddenhøj er en langdysse, imens de 2 øvrige er rundhøje. Højene var jf. de gamle fortællinger beboet af dværgtrolde, der flere gange blev set i området. Trolde var ikke større end små drenge og ofte blev der hørt støj fra højene. Frygten for trolde afholdt gravrøvere fra at finde den skat, som alle vidste fandtes i højene. Løjenhøjene befinder sig blot 300 m fra stævnecenteret.

Opdyrkning af heden. Foto: Hedeselskabet.dk

HEDERNES OPDYRKNING

KILDE: DANMARKSHISTORIEN.DK

På de jyske sandjorde havde hederne siden middelalderen indtaget skovens plads og midt i 1700-årene dækkede de ca. en tredjedel af Jyllands jord. Til gengæld var der i 1950 kun ca. 2 % af hederne tilbage, hvoraf en stor del nu er fredede. Resten er blevet opdyrket eller plantet til med især nåletræsplantager.

HEDEBONDENS LIV

I middelalderen gav hederne anledning til et ekstensivt landbrug, hvor gårdene lå spredt på kanten af de brede ådale med jordtilliggende på flere hundrede tønder land lynghede samt eng og agerjord. Heden blev udnyttet til afgræsning af får og kreaturer, lyngen blev høstet og anvendt som brændsel, foder og tækkemateriale, og der blev gravet tørv i heden

BEGYNDENDE HEDEOPDYRKNING

I begyndelsen af 1700-tallet opfordrede Kong Frederik 4. til opdyrkning af de store, magre heder, men først fra 1754 tog hedeopdyrkingen sin spæde begyndelse på Alheden sydvest for Viborg med hjælp fra ca. 1000 tilrejsende fra Middtyskland. Imidlertid slog hedeopdyrkingen kun sparsomt igennem. I perioden 1830-70 blev det danske

landbrugsareal kun udvidet med ca. 3 pct. Det skyldtes især mangel på gødning, som kun kunne afhjælpes ved et øget kreatur- og svinehold, hvilket ikke var muligt inden for det eksisterende driftssystem på heden.

HEDESELSKABET

Helstatens endeligt og tabet af de rige her-tugdømmer efter 1864 blev et afgørende incitament til for alvor at tage fat på hedeopdyrkingen. Hvad udad tabtes, skulle indad vindes. Hertil kom anvendelsen af kunstig gødning som fx mergling, dybere og kraftigere jordbehandling med bedre heste og redskaber samt igangsættelse af læhegnsbeplantning, som øgede jordens temperatur. Drivkraften i dette arbejde blev fra 1866 Hedeselskabet med Enrico Dalgas (1828-1894) i spidsen og en voldsom statsstøtte som grundlag.

HEDERNES EFTERLIV

Allerede i 1800-tallet blev "den mørke hede" genstand for en romantisk nationaldyrkelse af det eksotiske Jylland som modpol til den "civiliserede" hovedstad og bykultur. I løbet af 1900-tallet bredte der sig en erkendelse af, at de sidste heder skulle fredes.

Udgiver: Dansk Politiidrætsforbund
Politigården, Københavns Vestegns Politi
Birkelundsvej 2 • 2620 Albertslund
Tlf. 2880 0067 • Mail: info@politisport.dk

Grafisk produktion og tryk: FL Tryk

Annonceekspedition: Politiidræt
Agerbakken 21 • 8362 Hørning
Tlf. 8793 3786 • Mail: info@politiinfo.dk
